

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**ТРАЄКТОРІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА:
ОСОБИСТІСТЬ І КУЛЬТУРА**

Збірник наукових доповідей
V Міжнародної науково-практичної конференції

15 листопада 2019 року

Частина 1

За загальною редакцією
доктора культурології, професора,
завідувача кафедри культурології та інформаційної діяльності
Ю. С. Сабадаш

Маріуполь – 2019

Редакційна колегія:

Ю. С. Сабадаш, доктор культурології, професор (голова),
С. В. Янковський, кандидат філософських наук, доцент.

Затверджено на засіданні кафедри культурології та інформаційної діяльності
(протокол № 6 від 19.11.2019)

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою
історичного факультету Маріупольського державного університету
(протокол № 3 від 20.11.2019)

I 74 Траєкторії сталого розвитку українського суспільства:
особистість і культура : зб. наукових доп. V міжнар. наук.-практ. конф.,
м. Маріуполь, 15 листоп. 2019 р. : в 2 ч. / Маріуп. держ. ун-т ;
гол. ред. Ю. С. Сабадаш ; упоряд. С. Янковський. – Маріуполь : МДУ, 2019.
– Ч. 1. – 191 с.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Траєкторії сталого розвитку українського суспільства: особистість і культура», яка відбулася 15 листопада 2019 року, в якій прийняли участь освітяни, науковці, громадські активісти з України та зарубіжних країн

У наукових виступах і доповідях учасників конференції висвітлені актуальні питання з проблеми забезпечення сталого розвитку людства, які в сучасному світі зумовлюються розширенням впливу інформаційних та комп'ютерних технологій на соціальні інституції, сферу управління, інтенсивність міжкультурної взаємодії, творення нових, креативних практик соціальної взаємодії.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами соціального життя і культури.

Відповідальність за зміст, достовірність, оригінальність поданих матеріалів
несуть автори, опублікованих у збірнику доповідей

ЧИ Є СОЦІАЛЬНЕ РОЗМАЇТТЯ ПРОБЛЕМОЮ?

Саме питання є, на наш погляд, риторичним, оскільки соціальне розмаїття завжди сприймається як проблема, що виникає внаслідок достатніх підстав і достанього почуття близькості, спорідненості, згуртованості. Але в цій доповіді ми маємо лише окреслити певні горизонти філософської рецепції проблеми соціального розмаїття, відволікаючись від фактів розмаїтості стилів життя, уподобань, споживання та виробництва, сконцетрувавши увагу на питанні як мислити розмаїття і що заважає мислити і сприймати розмаїття, і в якому випадку рецепція соціального розмаїття є новітньою, а не наслідуює упередженному погляду на майбутнє.

Існує кілька вимірів філософського розуміння проблеми розмаїття та соціального розмаїття – зокрема. Зв'язок розмаїття з почуттями, на наш погляд, визначається від самої першої філософської проблеми, яка у підручниках з філософії та історичні огляди філософствування подається як проблема першоначала. Філософи прагнули до того, щоби звести розмаїття всього змісту спостережень, від множини астрономічних явищ, основних із яких є рух нібесних тіл, до спотсереження того змісту почуттів, яка уособлювалась в релігійній свідомості греків образом Еросу, до одного певного поняття. Ці поняття, як відомо були спочатку, поняттями космогонічними. В них уявлення відображало закономірності тих явищ, які зазвичай сприймаються людьми в залежності від умов спостереження і пов'язуються із календарними явищами. Втім творення філософії Фалесом із Мілету ознаменовано важливим відкриттям, яке йому більш вродібно приписується, хоча саме воно знаменує, на анш погляд, початок нового способу розуміння. Такого розуміння дійсності, яке після еволюції, що тривала понад дві тисячі років перетвориться на наукове розуміння світу. Як свідчать античні письменники, серед них не тільки філософи, а й Геродот, за звичай його збути батьком історії, Фалес передбачив сонячне затемнення. Якщо порівнювати еволюцію наукової думки із природною еволюцією, то остання вимірюється довготривалим процесом відбору, еволюція людського розуміння у порівнянні з еволюцією природних форм життя є лише миттю. І причина такої незрівнності думки з реальністю знаходиться, вважаємо, у площині людського існування, а саме у факті смертності людини та обмеженості всього, що пов'язується з умовами людського існування. Відтак, і витoki філософських критик соціального розмаїття слід шукати у розуміння людського життя.

Без сумніву можна запропонувати різні сторони бачення цієї проблематики, соціального розмаїття, але у даному випадку варто наголосити, що важливе методологічне оперття у тому, що відбулося у перших грецьких філософів, від Фалеса і до розпочатої

софістами і Сократом, інтелектуальної дискусії про межі освітньої діяльності в суспільстві, дає запропонована Карлом Поппером точка зору, яку він дутально виклав у вісесвітньому соціально-філософському бестселері «Відкрите суспільство та його вороги» (The Open Society and Its Enemies, 1945, Sir Karl Raimund Popper). Вважаємо, що основним об'єктом філософської критики соціальних установ був демократичний порядок. Взагалі така точка зору має суперечити, скажімо, енциклопедичній версії філософії, відповідно до якої філософське розуміння через критику розмаїття відображає контекст раціоналізації знань та організації суспільства. На наш, погляд це певною мірою слід вважати просвітницькою ілюзією щодо філософії як запоруки людського поступу. На нашу думку, філософське розуміння складніше, ніж просвітницька апологія філософії як форми знання, спрямованого проти пересудів і забобонів, утверджуваних ерлгійною свідомістю. Більш того, беручи до уваги псотуповість традиції філософської соціальної критики, яка була представлена у вченнях піфагорійців, Геркліта, а зрештою, так би мовити, «освящена» у роботах Платона, слід зазначити, що ранній філософський раціоналізм знаходиться в антитечному відношенні до грецької політеїстичної традиції, яка походила із презумпції множинної реальності божественної влади над світом. Саме політеїзм посприяв, на наш погляд, становленню демократії. Демократична влада античних полісів, театр, філософія, все те, що Ернест Ренан називає «грецьким чудом», а вслід за ним інтелектуали двадцятого сторіччя називають фундаментом європейської культури соціального життя. Варто зазначити, що до прямої критики політеїстичної культури світосприйняття філософія вдалася лише після Платона. І серед основних наслідків культивування цього інтелектуального критицизму для соціально-філософської традиції важливим кроком є генеза традицій соціального утопізму. В свою чергу, просвітницькою ілюзією щодо філософського розуміння породжується сучасний або модерний соціальний утопізм.

Сутність модерного соціального утопізму складається з герероїзації політичної історії греків і римлян, творення секулярної релігійності (цей феномен модерної соціальної теорії позначив, чи нне першим, Раймон Арон), а також домінуванні концепції національної держави, яка утверджується в новітньому світі дискурсами ідентичності. Останній факт є парадоксальним, оскільки у своїх витоках націоналістичні культури та ідеології засновуються на критиках локального розмаїття, а національна держава представляється засобом збирання відмінних між собою локусів в одне ціле. Принаймні, творення національних держав на європейському континенті, в Ірландії, а також утвердження європейської соціально-політичної культури від найближчих до західної Європи регіонів Сереземномор'я до Африки і обох Америк, північної, південної, засвідчує процес універсалізації культурного розмаїття на інституційному рівні. Гадаємо, що «трьома», так би мовити, «китами», європейського типу державності є казарми, театри, школи, які мають управлятися бюрократією, зосередженою в адміністративному центрі. Експансіонізм європейських

держав дозволяє стверджувати, що вироблені національною бюрократією стандарти управління, представниками правлячих класів європейських країн вважалися універсальними. Проблема, на нашу думку, полягає в тому, що традиції легітимації європейської національної легітимації – з одного боку, та традиція демократії, яка зародилась у східному Середземномор'ї та стала основою розвитку європейської культури – з іншого, прийшли до суперечності. Європейська національна бюрократія не є універсальною, вона поступається силою і вагою системам управління транснаціональними корпораціями, здатним до самоорганізації глобальним фінансовим ринкам, глобальним центрам інновацій, а також деспотизму, традиціоналізму, популізму політичних режимів, які використовують більшість задля того, щоби нав'язувати суспільству в цілому не тільки утопічні візії майбуття, а й заперечення соціальної реальності. Отже, інтелектуальна критика соціального розмаїття, джерела якої простежуються до доби ранньої грецької філософії, соціальний утопізм, породжений ілюзорним ставленням Просвітництва до філософії, універсалізм національних бюрократій європейського типу, в новітньому світі доповнюється архаїчними формами розуміння соціального життя на основі ідентитарних дискурсів та новітньої міфології спільності, яка репрезентується суспільству масовою культурою, освітою та споживанням. Відтак, основними, на наш погляд, розуміння природи соціального розмаїття, його природи, специфічних меж і перваг, які воно надає суспільству, а також філософсько-історичної рецепції його критик є важливою запорукою того, щоби проблеми соціального розмаїття не вирішувалися в дусі «стирялини в нічному кулбі в Орландо» (якщо Вам ця подія не відома, то рекомендую особисто познайомитись із новітніми проблемами соціального життя за допомогою Google).

СЕКЦІЯ VI

ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ІНСТИТУТІВ: БІБЛІОТЕКИ, АРХІВИ, МУЗЕЇ

УДК 930.251:004

О. В. Кригіна
/ Україна /

ОЦИФРОВУВАННЯ ДОКУМЕНТІВ

ЯК НАПРЯМ ДІЯЛЬНОСТІ АРХІВНИХ УСТАНОВ

Державні архіви є основною ланкою системи архівних установ України, що забезпечують збереження, примноження й використання важливої складової частини вітчизняної і світової культурної спадщини та інформаційних ресурсів, сприяють формуванню національної самосвідомості українського народу. Архівні документи є найважливішим джерелом достовірної інформації з різних аспектів розвитку суспільства, до яких постійно звертаються як вітчизняні, так і зарубіжні дослідники, а також науковці та пересічні громадяни [4]. Сучасне